

## МОТИВИ

към проект на наредба за изискванията към обучението и изпитите на лицата, осъществяващи дейност по осигурително посредничество и образците по чл. 123г, ал. 12 и 16 от Кодекса за социално осигуряване

### Причини, налагащи приемането:

Със Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (обн. ДВ, бр. 27 от 2026 г.) се въвежда мултифондов модел, включващ подфондове с различен инвестиционен профил, което предполага осигурените лица да разполагат с подходяща и разбираема информация при упражняване на правото си на избор и да бъдат консултирани от лица с необходимите знания за това. С цел защита на интересите на осигурените лица са завишени изискванията към лицата, осъществяващи дейността по осигурително посредничество, включително посредством регламентиране на условията и реда за провеждане предварителни и последващи обучения и проверка на знанията им чрез изпити, организирани от Комисията за финансов надзор (Комисията). Предвижда се образците на удостоверителните документи на лицата, осъществяващи дейност по осигурително посредничество, да бъдат утвърдени с наредба на Комисията, и се въвеждат унифицирани образци на уведомленията за всяко прекратяване на договор за осигурително посредничество и за всяко оттегляне на упълномощаване на физическо лице, упълномощено от осигурителен посредник – юридическо лице, подавани от пенсионноосигурителните дружества до Комисията. За реализирането на описаните промени настоящата наредба предвижда:

#### ✓ **Провеждане на обучения за лица, осъществяващи дейност по осигурително посредничество**

Лицата, които осъществяват или ще осъществяват дейност по осигурително посредничество, трябва да преминават обучения, които се провеждат от пенсионноосигурителните дружества самостоятелно и/или чрез трети лица. Обученията биват първоначални и последващи, и гарантират поддържането на необходимото ниво на знания и компетентност на лицата, които ще консултират осигурените лица при упражняване на техните права, свързани с осигуряването им във фонд за допълнително пенсионно осигуряване. За да се осигурят единни стандарти и съпоставимост на подготовката за изпита, с наредбата са определени изискванията към тематичния обхват на обученията.

#### ✓ **Провеждане на изпити от Комисията за лица, осъществяващи дейност по осигурително посредничество**

Комисията за финансов надзор ще организира и провежда първоначални и последващи изпити за лица, осъществяващи дейност по осигурително посредничество. Изпитите ще се полагат след преминаване на съответното обучение, проведено от пенсионноосигурителните дружества самостоятелно и/или чрез трети лица, като наредбата предвижда провеждането им в четири регулярни сесии ежегодно - през месеците февруари, май, август и ноември, като пенсионноосигурителните дружества подават списъци на лицата, преминали обучение и заявили желание да се явят на изпит. Уредени са сроковете за подаване на заявления с лицата, които са преминали първоначално или последващо обучение и са заявили желание да положат изпит.

Тематичният обхват на изпитите съвпада с минималния обхват на обученията, което гарантира съответствие между проведената подготовка и критериите за проверка на знанията на лицата. Предвидени са редът и условията за заплащане на такса за явяване на изпит и оповестяването на списък с лицата, които имат право да се явят на него. Изпитът е под формата на тест със затворени въпроси, оповестяването на резултатите и възможността лицата, които не са издържали изпита, да се запознаят с резултатите се уреждат с наредбата. Комисията издава удостоверения на лицата, успешно положили изпит на хартиен носител или като електронен документ.

✓ **Утвърждаване на образци на легитимационни документи**

С наредбата се предлагат действащите до момента образци на документи, утвърдени с решение на заместник-председателя, ръководещ управление „Осигурителен надзор“, което осигурява приемственост в дейността на дружествата и лицата, осъществяващи дейност по осигурително посредничество.

✓ **Утвърждаване на образци на уведомлението за прекратяване на договор за осигурително посредничество и за оттегляне на упълномощаване на физическо лице, упълномощено от осигурителен посредник - юридическо лице**

В чл. 123г от КСО се предвижда, че при прекратяване на договора за осигурително посредничество, съответно при оттегляне на упълномощаването от осигурителен посредник-юридическо лице, на определени основания по чл. 123г, ал. 15 и 17 от КСО съответното лице не може да извършва посредническа дейност за период от една година. Във връзка с това образецът на уведомлението по чл. 123 г, ал. 16 от КСО за прекратяване на договор за осигурително посредничество и за оттегляне на упълномощаване се уреждат в наредба на Комисията и съдържат данни дали прекратяването на договора, съответно оттеглянето на упълномощаването, е на основание, посочено в чл. 123г, ал. 15 от КСО, с оглед осигуряване на контрол върху спазването на законовото ограничение по ал. 18 от същата разпоредба.

В изпълнение на § 194, ал. 1 от заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (ДВ, бр. 27 от 2026 г.) в срок до 31 август 2026 г. Комисията провежда изпит по чл. 123г, ал. 9 от КСО. Това задължение за административния орган е обвързано с предвидения в закона срок от 01 септември до 30 ноември 2026 г. осигурените в универсален пенсионен фонд лица да упражнят правото си на избор на подфонд след получаване на консултация от пенсионноосигурителните дружества. С оглед очаквания значителен брой лица<sup>1</sup> също така е предвиден ред за определяне на допълнителни дати за провеждане на изпит от Комисията в периода от 1 септември до 31 декември 2026 г.

Предвидена е промяна и в Наредба № 76 от 12.06.2025 г. за таксите, събирани от Комисията за финансов надзор, с която се въвежда такса за явяване на изпит по осигурително посредничество, в размер на 100 евро.

**Цели, които се поставят с приемането на наредбата:**

С предложението проект на наредба се цели създаване на ясна, приложима и последователна подзаконова уредба в изпълнение на чл. 123г, ал. 19 от КСО. Основната

---

<sup>1</sup> По данни от регистъра по чл. 30, ал. 1, т. 14 от Закона за Комисията за финансов надзор около 23 хил. лица извършват дейност по осигурително посредничество

цел е да се гарантира, че лицата, които осъществяват дейност по осигурително посредничество, притежават необходимите познания за нормативната уредба, характеристиките на пенсионните фондове и подфондовете в тях, на инвестиционния риск и доходността, правилата за разпределение и прехвърляне на средства. Въз основа на тези познания се очаква лицата, положили успешно изпита, да могат отговорно, професионално и етично да отчитат персоналните характеристики на потребителя като възраст, доходи и склонност за поемане на инвестиционен риск при предлагането на най-подходящия за него продукт, преди сключване на осигурителен договор.

Проектът на наредба определя тематичния обхват на предварителното и последващото обучение и на изпитите за извършване на дейност по осигурително посредничество. В тематичния обхват са включени въпроси, свързани с тристълбовия модел на пенсионната система, видовете пенсионни фондове и подфондове, избора на подфонд, инвестиционния риск и доходност при управлението на пенсионните спестявания, разпределението и прехвърлянето на осигурени лица, правата на осигурените лица, таксите и удържките, осигурителния договор, гаранциите в допълнителното пенсионно осигуряване и пенсионните плащания. По този начин обучението и изпитът се насочват към знанията, които са пряко необходими за законосъобразното и добросъвестно упражняване на посредническата дейност.

Последователността от преминаване на предварителни и последващи обучения и първоначални и последващи изпити, както и определянето на тематичния обхват на същите чрез регламентирането им в подзаконов нормативен акт цели да създаде единни стандарти и да повиши качеството и ефективността на дейността по осигурително посредничество с оглед въвеждането на мултифондовата система. Обученията и изпитите ще гарантират повишаване и актуализация на знанията на осигурителните посредници в областта на допълнителното пенсионно осигуряване, което ще допринесе за защитата на правата и законните интереси на осигурените лица.

Предвижда се с наредбата да се определят образците на удостоверителните документи на осигурителните посредници - физически лица, и на лицата, упълномощени от осигурителни посредници - юридически лица.

Посредством утвърждаването на образците на уведомленията за прекратяване на договор за осигурително посредничество и за оттегляне на упълномощаване се цели предоставянето на необходимите данни на надзорния орган за основанието за прекратяване на договора, съответно оттегляне на упълномощаването, в случай че попадат в хипотезите, предвидени в чл. 123г, ал. 15 или 17 от КСО.

Заклучителните разпоредби на проекта на наредбата регламентират реда и начина за провеждане на изпит през месец август 2026 г. за лицата, които вече извършват такава дейност, с цел готовност за извършване от тяхна страна на посредническа дейност от влизане в сила на законовите промени от 1 януари 2027 г. По този начин се осигурява приемственост в дейността и своевременно привеждане на професионалната квалификация на заварените осигурителни посредници в съответствие с новите законови изисквания.

Предложените изменения в Наредба № 76 от 12.06.2025 г. за таксите, събирани от Комисията за финансов надзор, във връзка с въвеждането на такса за изпит за осъществяване на дейност по осигурително посредничество са свързани с предоставяне на

административна услуга, която по своята същност е доброволна и е насочена към лицата, които имат интерес да упражняват тази дейност. Организирането и провеждането на изпитите за извършване на дейност по осигурително посредничество за проверка на знанията на значителен брой лица е свързано с разходи за Комисията и въвеждането на такса за полагането на изпит има за цел обезпечаването на тази дейност.

#### **Очаквани резултати от прилагането:**

В резултат от приемането на наредбата се очаква да бъде осигурено ефективното прилагане на новите законови изисквания към осигурителните посредници. Наредбата ще уреди минималния тематичен обхват от знания, необходим за упражняване на дейността по осигурително посредничество, като по този начин ще се повиши качеството на информацията и съдействието, предоставяни на осигурените лица.

Очаква се уредбата на предварителното и последващото обучение, както и на изпитите пред Комисията, да допринесе за по-добро разбиране на новия мултифондов модел, инвестиционните профили на подфондовете и правата на осигурените лица при избор и промяна на участие. Това ще подпомогне защитата на интересите на осигурените лица и ще намали риска от предоставяне на непълна, неточна или подвеждаща информация.

Прилагането на наредбата ще осигури предвидимост за пенсионноосигурителните дружества и лицата, осъществяващи дейност по осигурително посредничество, относно сроковете, реда и условията за явяване на изпит и издаването на удостоверение за успешно положен изпит.

Въвеждането на единните образци на удостоверителни документи в подзаконов нормативен акт ще повиши прозрачността при осъществяване на посредническата дейност и ще се улесни идентифицирането на лицата, които имат право да действат от името и за сметка на пенсионноосигурително дружество.

Утвърждаването на образци на уведомления за прекратяване на договори и оттегляне на упълномощавания ще подобри проследимостта на обстоятелствата, подлежащи на вписване в регистъра, и ще подпомогне надзорната дейност на Комисията.

#### **Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:**

Проектът има пряко отражение върху бюджета на Комисията за финансов надзор с оглед необходимостта от организирането и провеждането на изпитите по осъществяване на дейност по осигурително посредничество и издаването на удостоверения за успешно положен изпит и надграждане на Единната информационна система на Комисията. Със заключителните разпоредби на проекта се предлага изменение на Наредба № 76 от 12.06.2025 г. за таксите, събирани от Комисията за финансов надзор, с което се въвежда такса за полагане на изпит за извършване на дейност по осигурително посредничество с цел финансиране на разходите по организиране и провеждане на изпитите.

Прилагането на проекта на наредба за изискванията към обученията и изпитите на лицата, осъществяващи дейност по осигурително посредничество и образците по чл. 123г, ал. 12 и 16 от Кодекса за социално осигуряване е свързано с допълнителни разходи за пенсионноосигурителните дружества във връзка с настъпилите промени на законово ниво.

### **Анализ на съответствието с правото на Европейския съюз:**

Материята, предмет на регулиране с проекта на наредба, попада в обхвата на националната компетентност в областта на допълнителното пенсионно осигуряване и осъществяването на надзор върху дейността на пенсионноосигурителните дружества и лицата, чрез които те извършват осигурително посредничество.

Проектът е съобразен с общите принципи на правото на Европейския съюз, включително принципите на правна сигурност, пропорционалност и недискриминация. Предвидените изисквания са ограничени до необходимото за гарантиране на професионалната компетентност на лицата, осъществяващи дейност по осигурително посредничество и ефективно упражняване на надзорните правомощия на Комисията за финансов надзор.

Проектът на наредба не съдържа разпоредби, които транспонират акт на правото на Европейския съюз или представляват мерки за осигуряване изпълнението на такъв акт, поради което не е приложена справка за съответствието с правото на Европейския съюз. Същевременно разпоредбите не създават необосновани пречки пред свободното движение на услуги или капитали и не въвеждат административна тежест извън необходимата за постигане на целите на закона.

На основание чл. 6 от Правилата за нормативна дейност на Комисията за финансов надзор проектът на наредба за изискванията към обученията и изпитите на лицата, осъществяващи дейност по осигурително посредничество и образците по чл. 123г, ал. 12 и 16 от Кодекса за социално осигуряване, заедно с мотивите към него, се публикува на интернет страницата на Комисията за финансов надзор, като срокът за предложения и становища е 14-дневен, т.е. до 2 юли 2026 г. включително. Срокът е определен с цел да се гарантира задължението на Комисията, съгласно § 194, ал. 1 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (обн. ДВ, бр. 27 от 2026 г.) да проведе изпит за извършване на дейност по осигурително посредничество в срок до 31.08.2026 г., като е съобразено с необходимото време за обсъждане на постъпилите предложения и бележки в хода на общественото обсъждане, както и приключването на процедурата по приемане на подзаконовия нормативен акт, включително и неговото обнародване в „Държавен вестник“, до края на месец юли 2026 г.